

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z powództwa J. M. i A. M.
przeciwko Bankowi w W.
o ustalenie lub zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym 30 marca 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 27 października 2021 r., sygn. akt I ACa 419/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta 00/100) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w

skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca Bank w W. powołała się na potrzebę wykładni przepisów prawnych, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w związku z art. 6 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95, s. 29, dalej – „dyrektywa 93/13”) oraz w związku z art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank oraz art. 56 i 65 k.c. Wskazała również na istotne zagadnienie prawne dotyczące wykładni art. 385¹ § 1 k.c. w związku z art. 56 k.c., art. 358 § 2 k.c. i art. 69 ust. 3 pr. bank.

W świetle utrwalonego stanowiska, w celu uzasadnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) konieczne jest wykazanie, że określony przepis prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07). Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga natomiast sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Mimo obszerności rozważań wniosku, jego bliższa analiza nie pozwalała uznać, by w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem wystąpiły powołane przyczyny kasacyjne.

Kwestia obowiązku informacyjnego spoczywającego na sądzie w związku z konsekwencjami stwierdzenia abuzywności postanowienia umownego została wyczerpująco wyjaśniona w powołanej przez skarżącą uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 (zasada prawna), OSNC 2021, nr 9, poz. 56. W uchwale tej stwierdzono w szczególności, że informacja o konsekwencjach abuzywności klauzuli powinna obejmować – w analizowanym przypadku – informację o tym, że bez tej klauzuli umowa nie może wiązać, o konsekwencjach (roszczeniach) związanych z ewentualną definitywną bezskutecznością (nieważnością) umowy i o ewentualnej możliwości utrzymania umowy z regulacją zastępczą, jeżeli konsekwencje te są dla konsumenta szczególnie niekorzystne. Podtrzymanie przez konsumenta żądania restytucyjnego – po uzyskaniu stosownej informacji – jest równoznaczne z odmową potwierdzenia klauzuli i (ewentualnie) ze sprzeciwem wobec udzielenia mu ochrony przed konsekwencjami całkowitej i trwałej bezskuteczności (nieważności) umowy. Tezę tę należy odnieść również do podtrzymania przez konsumenta żądania ukierunkowanego na ustalenie nieistnienia stosunku prawnego objętego umową kredytu (art. 189 k.p.c.).

W tym stanie rzeczy, wskazywane przez skarżącą – bez odwołania się do konkretnych rozstrzygnięć – rozbieżne podejście praktyki sądowej do zakresu przekazywanych konsumentom informacji nie świadczy o istnieniu w dalszym ciągu potrzeby wykładni przepisów prawnych, które zostały już wyłożone w przywołanej uchwale. *In casu*, Sąd Apelacyjny ustalił ponadto jednoznacznie, że powodowie konsekwentnie i z pełną świadomością tej decyzji domagali się ustalenia nieważności umowy kredytu, podtrzymując to stanowisko także w toku postępowania apelacyjnego.

W pozostałym zakresie podniesione we wniosku przyczyny kasacyjne koncentrowały się na problemie dopuszczalności utrzymania umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego po eliminacji abuzywnej klauzuli przeliczeniowej. Wywody te nie uwzględniały jednak nowszego orzecznictwa Sądu

Najwyższego, w którym zagadnienie to było analizowane wielokrotnie. W judykaturze tej wyjaśniono, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu powiązanego z walutą obcą, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż umowę taką należy uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, co prowadzi do wniosku, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe i przemawia za jej całkowitą nieważnością (por. – powoływany także we wniosku – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20). Stanowisko to zostało podzielone w licznych późniejszych rozstrzygnięciach Sądu Najwyższego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22 i z dnia 27 maja 2022 r., II CSKP 395/22, a także – odpowiednio – wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22, z dnia 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2022 r., I CSK 2237/22 i powołane tam dalsze orzecznictwo).

W zakresie postulowanej we wniosku substytucji abuzywnej klauzuli przeliczeniowej innym mechanizmem opartym na dyspozytywnych przepisach kodeksu cywilnego, względnie innych ustaw, rozważania wniosku abstrahowały m.in. od koniecznej przesłanki tego rodzaju zastąpienia, zgodnie z którą – w świetle utrwalonego unijnego orzecznictwa – wchodzi ona w rachubę tylko wtedy, gdyby jej brak narażał konsumenta, przez upadek umowy w całości, na szczególnie niekorzystne skutki, przy czym decydujące w tym zakresie jest zdanie konsumenta (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21). Na niedopuszczalność zastąpienia niedozwolonych postanowień umownych odsyłających do kursu waluty wynikającego z tabeli bankowej odesłaniem do kursu średniego tej waluty ustalanego przez Narodowy Bank Polski zwrócono również uwagę w nowszej judykaturze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22; zob. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22, II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22, z dnia 19 maja 2022 r., II CSKP 985/22 i z dnia 20 maja 2022 r., II CSKP 403/22).

Motywy wniosku nie ujawniały potrzeby kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w rozważanym zakresie, należało zatem odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 i art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[f.n]